

1. DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2025/1501
Toplantı Tarihi/Sayısı : 17.12.2025/59
Karar Numarası : 2025/831
Başvuran : M.Y.
Başvuran Vekili/ Vasisi : -
Adres :
Muhatap Kurum/Kişi : Batman Beşiri Cezaevi Jandarma Bölük Komutanlığı
Muhatap Vekili/ Vasisi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın bulunduğu ceza infaz kurumundan sevk edildiği hastanede, sevk işlemini gerçekleştiren jandarma personeli tarafından kötü muameleye maruz kaldığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Barındırıldığı ceza infaz kurumundan sevk edildiği Batman Eğitim ve Araştırma Hastanesinde sevk işlemini gerçekleştiren jandarma personeli tarafından ihtiyacını gidermesi için lavaboya götürüldüğünü, lavaboya girerken jandarma personelinin kelepçesini açmaması üzerine bu şekilde bir uygulama yapılamayacağını ifade ettiğini, akabinde jandarma personelinin "*Ben senin WC'ni bekleyemem.*" şeklinde bağırmaya başladığını ve başvuranın boynunu bükerek başvuranın etnik kimliğine ve kendisine yönelik sinkaflı sözler söylediğini, arbede sırasında kendisinin de ilgili personele yönelik hakarete bulunduğunu,

b. Ardından araca götürüldüğünü ve burada ters kelepçe uygulandığını iddia etmiştir.

3. Muhatap Batman Beşiri Ceza İnfaz Kurumu Jandarma Bölük Komutanlığından alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın daha önce bulunduğu ceza infaz kurumundan firar ettiği, bu durumun hükümlü ve tutuklu bilgi formunda kayıtlı bulunduğu, başvuranın firar girişiminde bulunma ihtimalinin mevcut olduğu yönünde bilgi edinildiği,

b. Söz konusu duruma istinaden Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi, Dış Koruma, Hükümlü ve Tutukluların Sevk ve Nakilleri ile Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokol kapsamında gerekli tedbirlerin uygulanmakta olduğu ve olaya ilişkin tutanak tanzim edildiği

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

belirtilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran sunduğu cevabi yazısında özetle;

a. Tutanak altına alınan olay esnasında ellerinin bağlı olması nedeniyle kendisinin ilgili personele yönelik herhangi fizikî saldırıda bulunmasının mümkün olmadığını,

b. Jandarma personeli tarafından tanzim edilen tutanağın gerçeği yansıtmadığını ifade etmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarında "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir*"; "*Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*" hükmü yer almaktadır.

6. 6/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun görevleri arasında sayılmıştır.

7. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında Kuruma bizzat başvuru yapabileceği belirtilmiştir.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesine göre: "*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

11. İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı ve Aşağılayıcı Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolün (OPCAT) 19'uncu maddesi uyarınca ulusal önleme mekanizmaları; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile bu kişilere yönelik tutumu düzenli olarak izlemek, sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele veya cezaların önlenmesi için Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak ilgililere tavsiyelerde bulunmakla yetkilendirilmiştir.

12. Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 7'nci maddesinin ilgili bölümüne göre "*Hiç kimse işkenceye ya da zalimane, insanlık dışı ya da küçük düşürücü muamele ya da cezalandırmaya maruz bırakılamaz. Özellikle, hiç kimse kendi özgür rızası olmadan tıbbi ya da bilimsel deneylere tabi tutulamaz.*"

13. Aynı Sözleşme'nin 10'uncu maddesinin ilgili bölümünde "*Özgürlüğünden yoksun bırakılan herkese insanca ve kişinin doğuştan sahip olduğu onura saygı gösterilerek davranılır. (...)*" hükmü yer almaktadır.

14. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AIHS) "*İşkence yasağı*" başlıklı 3'üncü maddesine göre "*Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muamelelere tabi tutulamaz.*"

15. "*AIHS'in 3'üncü maddesi, en zor durumlarda dahi, ilgili şahsın tutumunu dikkate almaksızın, işkence ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezayı kesin suretle yasaklamaktadır. Kötü muamelenin 3'üncü madde kapsamında işkence olarak değerlendirilebilmesi için asgari şiddet düzeyine ulaşması gerekmektedir. Bu asgari düzey, özü itibarıyla göreceli olup, olayın tüm koşullarının değerlendirilmesiyle, yani muamelenin uygulandığı süre, fiziksel ve ruhsal etkileri gibi etkenlere bağlı olarak belirlenir.*" (Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu [TİHEK], B. No: 2022/173, K. No: 2023/69, 24/1/2023, para. 12.)

16. İşkence ve kötü muamele yasağına ilişkin şikâyetlerin devletin negatif ve pozitif yükümlülükleri dikkate alınarak maddi ve usul boyutları bakımından ayrı ayrı incelenmesi gerekmektedir. Devletin negatif yükümlülüğü bireyleri işkence, insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye ya da cezaya tabi tutmama sorumluluğunu içerirken, devletin pozitif yükümlülüğü hem bireyleri bu tür muamelelerden korumayı hem de etkili bir soruşturma yoluyla sorumluların tespitini ve cezalandırılmasını içermektedir. İşkence ve kötü muamele yasağının maddi boyutu, negatif yükümlülük ile önleyici yükümlülüğü kapsamakta; pozitif yükümlülüğün alanında kalan soruşturma yükümlülüğü ise usul boyutunu oluşturmaktadır (Anayasa Mahkemesi [AYM], Arif Haldun Soygür, B. No: 2013/2659, 15/10/2015, para. 44).

17. AYM, asgari eşik seviyesini aştığı varsayılan kötü muamele iddialarının makul şüphe kalmayacak şekilde kanıtlanması şartını aramakta ve başvurularda öncelikle bu konudaki kanıtlama sorununu ele almaktadır. Burada kötü muameleye maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin ispat külfetinin devlete geçtiği durumlar istisna olmak üzere kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emare ve delil sunmaları gerektiğini belirtmek gerekir (AYM, Beyza Metin, B. No:

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

2014/19426, 12/12/2018, para. 45). Kötü muamele konusundaki iddialar, uygun delillerle desteklenmelidir. İddia edilen olayların gerçekliğini tespit etmek için, her türlü şüpheden uzak, makul kanıtların varlığı gerekir. Bu nitelikteki bir kanıt, yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilemeyen birtakım karinelere de oluşabilir. Bu bağlamda kanıtlar toplanırken tarafların takındıkları tutumlar dikkate alınmalıdır. Ancak bu uygun koşulların tespiti halinde bir kötü muamele varlığından bahsedilebilir (AYM, Cezmi Demir ve Diğerleri, B. No: 2013/293, 17/7/2014, para. 95).

18. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), sözleşmenin 3'üncü maddesi ile ilgili içtihatlarında kötü muamele yasağının demokratik toplumların en temel değeri olduğunu vurgulamıştır (AİHM, Selmouni/Fransa, B. No: 25803/94, 28/7/1999, para. 95; Labita/İtalya, B. No: 26772/95, 6/4/2000, para. 119). Öte yandan bir muamele veya cezanın kötü muamele olduğunun söylenebilmesi için eylemin minimum ağırlık eşiğini aşması beklenir (AİHM, Costello-Roberts/Birleşik Krallık, B. No: 13134/87, 25/3/1993, para. 30; Raninen/Finlandiya, B. No: 20972/92, 16/12/1997, para. 55; Erdoğan Yağız/Türkiye, B. No: 27473/02, 6/3/2007 para. 35, 37; Gafgen/Almanya, B. No: 22978/05, 1/6/2010, para. 88, 90). Ayrıca işkence ve kötü muamele konusunda iddia edilen olayların gerçekliğini tespit etmek için, her türlü şüpheden uzak, makul kanıtların varlığı gerekir. Bu nitelikteki bir kanıt, yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilemeyen birtakım karinelere de oluşabilir (AİHM, İrlanda/Birleşik Krallık, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161; AİHM, Labita/İtalya, B. No: 26772/95, 6/4/2020 para. 121). Bir delil yeterince sağlam, açık, birbiriyle uyumlu çıkarımların; aksi ispat edilemez maddi karinelerin bir arada var olmasıyla elde edilebilir (AİHM, Subaşı ve Çoban/Türkiye, B. No: 20129/07, 9/7/2013, para. 33).

19. Anayasa'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası kimseye işkence ve eziyet yapılamayacağını; kimsenin insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamayacağını düzenlemektedir. Anayasa'nın 17'nci maddesi, ceza infaz kurumunda tutulan bir mahpusun içinde bulunduğu şartların insan onuruna yakışır bir şekilde olmasını da koruma altına almaktadır. İnfazın yöntemi ve infaz sürecindeki davranışların mahpusları özgürlükten mahrum kalmanın doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinden daha fazla sıkıntılı veya eziyetli bir duruma sokmaması gerekir. Diğer taraftan Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası ve AİHS'in 3'üncü maddesi herhangi bir sınırlama öngörmemekte ve işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasağının mutlak mahiyeti Anayasa'nın 15'inci maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike hâlinde dahi istisna öngörmemiştir. Aynı şekilde Sözleşme'nin 15'inci maddesi benzer bir düzenleme ile kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisna öngörmemiştir (AYM, Turan Günana, B. No: 2013/3550, 19/11/2014, para. 39).

20. Bir muamele Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi için asgari bir ağırlık derecesine ulaşmış olması gerekir. Her olayda asgari eşiğin aşıp aşılmadığı somut olayın özellikleri dikkate alınarak değerlendirilmelidir (AYM, Tahir Canan, B. No: 2012/969, 18/9/2013, para. 23).

21. Başvuranın bulunduğu ceza infaz kurumundan sevk edildiği hastanede, sevk işleminde görev yapan jandarma personeli tarafından kötü muameleye maruz kaldığı şeklinde gerçekleştiği iddia edilen somut olay kapsamında; başvuranın başvuru dilekçesinde, lavabo ihtiyacını giderebilmesi için jandarma personelinin

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

kelepçesinin açılmasını talep ettiği, bunun üzerine jandarma personelinin arkasına geçerek başvuranın kafasını bastırıldığı ve sinkaflı sözler söyleyerek başvuranı hastane dışına çıkardığı iddiasına yer verildiği görülmektedir. Başvuranın, başvurusunda ve görüş yazısında jandarma personelinin kendisine yönelik gerçekleştirdiğini iddia ettiği darp fiilinin ne şekilde gerçekleştiğine ilişkin başkaca bir anlatıma yer vermediği ve olay esnasında kendisinin de jandarma personeline yönelik hakaretlerde bulunmuş olabileceğini ifade ettiği tespit edilmiştir. Olayın akabinde başvuranın ceza infaz kurumuna geri getirilmesi üzerine, ceza infaz kurumu hekimliği tarafından başvuran hakkında düzenlenen 22/5/2025 tarihli "darp ve cebir" raporunda; boynun sağ tarafında 2 santimetrelilik abrazyon ve her iki bilekte de kelepçe sıkmasına bağlı abrazyon bulunduğu tespitlerine yer verildiği anlaşılmıştır. Söz konusu abrazyonların, başvuranın olayın gerçekleşme şekline ilişkin anlatımlarıyla uyumlu olduğu; başvuranın mukavemet etmesi üzerine boynundan tutularak kafasının bastırılması sırasında bu abrazyonların oluştuğu ve başvuranın vücudunda başkaca bir darp-cebir izine rastlanmadığı tespit edilmiştir.

22. Batman Beşiri Ceza İnfaz Kurumu Jandarma Bölük Komutanlığı tarafından inceleme kapsamında Kurumumuza iletilen bilgi ve belgelerden; başvuranın daha önce bulunduğu ceza infaz kurumundan firar ettiği, şahsın mevcut ceza infaz kurumundan da firar edebileceği yönünde hükümlü ve tutuklu bilgi formuna şerh düşüldüğü, buna istinaden en az 5 personelin devriyede bulunması yönünde tedbir alındığı ve ayrıca başvuran hakkında bulunduğu ceza infaz kurumunda gerçekleştirdiği fiiller dolayısıyla defaten disiplin cezası uygulandığı görülmüştür. Beşiri Cezaevi Jandarma Bölük Komutanlığı tarafından olaya ilişkin düzenlenen tutanakta, olayın; jandarma personelinin lavaboda kelepçesini açmaması üzerine başvuranın personele yönelik olarak "*Sen iki dakika tenhaya gel, kelepçeyi çöz de ondan sonra konuşalım. Siz kimsiniz kelepçemi çözmüyorsunuz?*" dediği, bunun üzerine araca geri götürülmek istendiği, bu sırada başvuranın personele yönelik sinkaflı sözler söylediği ve gitmemek için direndiği şeklinde gerçekleştiği ve olaylar sırasında bir jandarma personelinin sol el bileğinden yaralandığının kayıt altına alındığı görülmüştür. İlgili jandarma personeli hakkında Batman Bölge Devlet Hastanesi tarafından tanzim edilen 22/5/2025 tarihli adli muayene raporunda; personelin sol el bileğinde şişlik, kızarıklık ve hassasiyet mevcut olduğu, bileğin alçıya alındığının rapor edildiği tespit edilmiştir.

23. İnceleme kapsamında, olayın gerçekleştiği Batman Eğitim ve Araştırma Hastanesine olay anını ve sonrasını gösteren kamera kayıtlarının celbi için yazı gönderilmiş ve ilgili kamera kayıtları dosyaya kazandırılmıştır. Hastane girişi ve koridorunu gösteren kamera kayıtlarının incelenmesinde; 22/5/2025 tarihinde, saat 11.00 dolaylarında başvuranın lavabodan jandarma personeli tarafından çıkarılarak hastane girişinde bekleyen araca götürüldüğü, bu esnada jandarma personelinin başvurana yönelik olarak kötü muamele kapsamında değerlendirilebilecek bir davranışının bulunmadığı görülmüştür.

24. Neticeten eldeki dosya kapsamında toplanan bilgi ve belgeler ışığında; başvuranın bulunduğu ceza infaz kurumu tarafından sevki uygun görülen hastanede, jandarma personeli tarafından ihtiyacını gidermesi için lavaboya götürülmesi, başvuran tarafından lavabo ihtiyacını karşılayabilmesi için elindeki kelepçenin çözülmesini istemesi, hükümlü ve tutuklu bilgi formunda da şerh düşüldüğü üzere başvuranın firar teşebbüsünde bulunması ihtimaline binaen jandarma personeli tarafından kelepçenin çözülemeyeceği yönünde cevap alması üzerine başvuranın personele yönelik sinkaflı sözler sarf etmesi, personelin nakil aracına götürmek üzere zor kullanma yetkisi dahilinde mukavemet gösteren başvurana makul ölçüde güç kullanarak başvuranın kafasını bastırması ve

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

arbede esnasında personelin bileğinden yaralanması şeklinde gerçekleştiği değerlendirilen somut olayda, muhatap kurum personeli tarafından anılan mevzuat hükümleri kapsamında başvurana yönelik olarak kötü muamele yasağının ihlâl edildiği yönünde her türlü şüpheden uzak, makul kanıtların veya yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilemeyen birtakım karinelerin varlığından söz edilemeyeceğinden, olayda kötü muamele yasağının ihlâli kapsamında değerlendirilebilecek bir eylemin söz konusu olmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

17/12/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Evren BAŞAR
Üye

e-imzalıdır

Av. Fatma ÇINAR
Üye

e-imzalıdır

Av. Melahat DEMİR
Üye

e-imzalıdır

Dr. Ömer ÇELEN
Üye

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>